

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1649

Cap. 9. De obscuritate fidei. An possit identificari vel coniungi cum visione
vel scientia, vel opinione de eodem obiecto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38925

CAPVT IX.

*De obscuritate fidei. An possit idē-
tificari vel coniungi cū visione
vel scientia, vel opinione de eo-
dem obiecto.*

158 **N**on potest idem
actus esse simul
fidei simul etiam clarus de eo-
dem obiecto, ex motiuo vide-
licet scientiæ. Probatur nam-
vel iste actus tenderet in simul-
tatem vtriusque motiui qua si-
multas est, & sic non innitere-
tur veracitati diuinæ, sed com-
plexo ex veritate diuina, & ex
alio motiuo, ac proinde non
determinaret intellectū ad cre-
denda quæcunque Deus dicit,
sicut determinat actus fidei,
sed

De Fide, Spe, &c. C. IX. 213
sed ad credenda ea, in quibus
concurreret eiusmodi simultas
motiuorū: Vel ille actus tende-
ret in illa duo motiua seorsim,
adeoque corresponderet dupli-
ci actui possibili tendēti singil-
latim in vtrumque motiuum.
& negamus id fieri posse ex
multis rationibus.

159 Primò ex ratione vni-
uersali quoniam nullum ens
creatum distinguitur ab alio
ente creato per solam negatio-
nem, neque per differentiam
positiuam, quæ non habeat a-
liud munus, quam inferre talē
negationem. Ideò Aristoteles
reprehendit qui assignabāt pro
differentijs auium esse *pennatā*,
vel *impennatam*, eo quod diffe-
rentia debeat desumi in ordine
ad aliquod positiuum. Omnis
enim

enim differentia est aliqua perfectio, & pulchritudo addita generi; propterea constituit speciem cuius nomen sonat pulchritudinem, & perfectionem. Ideoque Deus non est in genere, sed supra genus, & continens totum genus, quia creatura distinguitur à Deo non per aliquam perfectionem, quæ non sit in Deo, sed per conceptum dicentem carentiam alicuius perfectionis diuinæ, ac proinde creatura non differt specie, hoc est perfectione, à Deo. Cæterum nulla est creatura, quæ in sua differentia specifica non contineat aliquam perfectionem nulli alteri speciei communem, & ad quam ex necessitate materiæ sequuntur perfectiones perfectionum quæ sunt in alijs speciebus; scilicet
nun.

nunquam natura intendit malum, & negationem perfectionis primò, & per se. Porrò Aristoteles 10. metaph. c. 11. & 12. constituit diuersitatem specificam in cōtrarietate formæ sub eodem genere, & ideo negat marem differre specie à femina, quia eorum contrarietas versatur tantùm in materia. Atquì *contrarietas* dicit aliquid positium, & *forma* semper sonat perfectionem, & pulchritudinē. His positis, si daretur aliquis actus respondens simul fidei, & scientiæ; utiq; actus solius scientiæ ex. g. non distingueretur ab illo nisi per negationem alterius prædicati dicentis perfectionem: cuius rei nullum est exemplum in natura, si res attentè considerentur, & nisi admit-

mittantur durationes, & ubi-
cationes indiuisibiles realiter, di-
uisibiles autem virtualiter, quas
ex hoc, et ex alijs grauioribus
argumentis impugnabimus in
loco.

160 Secundò, ratio specia-
lis contra prædictum actum
duplicem virtualiter est, quo-
niam non experimur in nobis
libertatem, imo ne cognitionē
quidem ad faciendos eiusmodi
actus potius distinctos quam
identificatos: ergo debet esse
naturaliter necessarium, vel ut
semper sint coniuncti in vnam
entitatem, vel ut semper sint
distincti. At congruentius fuit
ordini nature hoc secundū. Er-
go id credendum est de facto
euenire.

161 Probatur minor: primò
de

sic naturæ cōgruētius fuit, vt cō-
fuleret durabilitati. Sicut enim
non fecit albedinem distinctam
in duas species, quarum alte-
ra esset dulcedo, altera amari-
ties ex.g. sed distinxit albedinē
ab his alijs accidentibus, vt si
quid superueniret, quod esset
contrariū albedini, ea destru-
cta, remaneret tamēn dulcedo,
& viceuersa; itā non debuit idē-
tificare in vna entitate prædi-
cata duorū actuū distinguibilia
vt cessantibus requisitis ad cō-
seruationē vnius, alter permane-
ret: Secundò ratione speciali in
actibus intellectus, & volunta-
tis. Cum enim eorum bonitas,
hoc est veritas, vel honestas,
consistat in indiuisibili, atque
adeò inficiatur ex falsitate, vel
malitia cuiuscumque motiui,

K. fatius

latius fuit, vt quoties motuum
indiuifibile non est ipfa simul-
tas, toties ordo ad vnum mo-
tuum distingueretur ab ordine
ad aliud motuum, nè prauitas
vnus corrumperet bonitatem
alterius.

162 Addimus vero circa
hanc quæstionem nunquam
posse intellectum, aut volunta-
tem tendere modo disparato in
plura, vt plura: quod de intel-
lectu optimè aduertit S. Thom.
pr. part. q. 85. ar. 4. vbi ad quar-
tum concedit posse cognosci
plura vt comparata, & diuerfa;
sed tunc cognosci per speciem
ipsius comparationis, vel diuer-
sitatis, quæ est vnica. Et ratio
vniuersaliter est, quia si in istis
potentijs possent dari actus di-
sparati, natura malè illas insti-
tuit.

tuisset, dùm facerent vnum iudicium, vel decretum, non consulendo alia iudicia, vel decreta, quæ habent in eodem signo, vel in signis præcedētibus, quasi essent multi Peregrini in aliquo hospicio, quorum vnus nil haberet commune cum alio, atq; adeo nesciret, & negligeret quid alius ageret. Et est axioma familiare S. Th. *Natura nihil facit inordinatum*; omnis ergò actus intellectus, qui amplectitur aliquod obiectū, attingit omne motiuum vel retrahens, vel impellens, quod representatur in actu primo circa tale obiectum. Est igitur impossibile quòd aliquis in instanti A amplectatur idem obiectum propter duo motiua disparatè, licèt possit illud amplecti per duas

dependentias adæquatas à duplici motiuo, quarum altera exprimat ex.g. *credo Petrum esse in foro, quia & Paulus dicit, & hæc alia, quæ cognosco, non infringunt authoritatem huius testimonij*, alius verò ordo exprimat: *credo hoc idem, quia Franciscus dicit, &c.* & huc spectant, quæ supra explicauimus *in libro de actibus humanis* circa discrimē inter motiua adæquata, & inadæquata.

163 Neque id officit actui fidei, quasi innitatur nō soli reuelationi diuinæ, sed etiam alijs motiuis. Reuelatio enim diuina non distinguitur adæquatè ab apparentia aliorum motiuorum, sed includit quidquid consonat cum veritate obiecti reuelatis quia omnis illa
 appa-

du- apparentia est aliquid factum à
era, Deo ad finem manifestandi suū
n es- cōceptum, atque adeò est pars
it, & locutionis diuinæ, vt aliàs dixi-
frin- mus: quocirca dum intellectus
imo- innititur toti illi apparentiæ nō
nat: quatenus hæc est, sed quate-
iscus nus est apparentia sufficiens in
quæ genere, innititur soli locutioni
de diuinæ, & facit purū actū fidei.

164 Insupèr probabilius
z in- existimamus, pugnare in eodē
Etui intellectu pro eodem instanti
li re- fidem, & sciētiam etiam per a-
n a- ctus distinctos. Non solūm e-
im- nim id suadet authoritas D. Th.
idæ- & modus loquendi Sanctorum
im- Patrum, qui videntur fauere
uid- huic sententiæ, sed ipsa defi-
te- nitio Pauli, in qua dicitur *fides*
silla *esse argumentum nō apparentiū*.
Accedit duplex ratio. Prima est,

quia fides ex sua essentia est obsequium liberum, quod præstamus authoritati loquentis, credendo id, quod alioquin possemus non credere. Nequè hoc obsequium consistit præcisè in eo, quòd credamus propter authoritatem ipsius id quod possemus non credere ex illo motiuo, licèt necessitaremur ad id credendum ex alio motiuo: nã authoritas loquētis est mediū, (quamuis non purum mediū) quod adhibetur adhūc finem, vt credatur ipsa res enunciata: sicut præceptum imperantis est mediū, quod adhibetur ad hoc, vt fiat res præcepta. Nemo autèm adhibet medium in ordine ad finem, qui est necessariò exiturus independentèr ab ipso medio: ergo de natura intrinseca

feca locutionis est, non interpo-
nere auctoritatem loquentis,
nisi in ordine ad illum casum,
in quo independētē ab ea au-
diens non esset necessitatus ad
assentiendum rei enunciatae.

165 Confirmatur ex pari-
tate supra indicata; sicut enim
si ego essem necessitatus ex a-
lio motiuo ad volendum audi-
re sacrum, non posset aliquis
prudētē id mihi praecepere,
quia praeceptū supponit liber-
tatem antecedentem circa rem
praeceptam; itā ex suppositio-
ne quod meo intellectui pateat
aliquod obiectum, adeoque
quod sim necessitatus ad illud
affirmandum, nemo prudens
enunciaret mihi tunc illud ob-
iectum. Sed in quolibet instā-
ti, in quo credimus, necesse est

vt Deus nos alloquatur, & enūciat nobis rem, quam credimus, vt alibi demonstratum est; ergo, quando obiectum est euidentius, non possumus illud credere.

166 Quin etiam, præscindendo ab hoc vltimo, sicut ille, qui præcipit, nunquam ordinat præceptum in ordine ad aliquem casum possibilem, in quo subditus sit aliundè physicè necessitatus ad rem præceptā, & ideò pro illo casu non potest exerceri obedientia nisi affectiuè; ita etiam loquens non ordinat suā attestationem in ordine ad casum, in quo audiens habeat aliundè euidentiam, & necessitatem iudicandi rem enunciātam, & ideo in tali casu nō potest exerceri fides, nisi affectiua.

Secun-

167 Secūda ratio est; quoniam natura non reddidit posibles assensus obscuros adeoque ex genere suo obnoxios errori, nisi quia non poterat aliter supplere nostræ ignorantiaē circa plurima obiecta, vt exposui in libro *de actibus humanis*. Atq. vt huic periculo erroris melius consulere, subiecit assensus obscuros imperio voluntatis. Nequē ab hac regula exemta assensus fidei licet infallibiles, quia noluit eos per experientiam posse discerni ab actibus fallibilibus: alioquin nō essent amplius obscuri, & tolleretur meritum, quod habemus, operandi dependentē à cognitione obscura. Hoc posito, debuit natura sic instituere ceteros assensus obscuros, vt eos non ad-

haberemus quando ex alio motiuo obiectum est euidens; alioquin incideremus in periculū erroris sine utilitate. Totam enim utilitatem, quam præstaret tunc assensus obscurus, possumus percipere si assentiamur per actum euidentem, & infalibilem ipsi probabilitati motiuo obscuri præscindēdo ab eius veritate, vel falsitate. Et ideo nunquam experimur nos credere ex. g. veritatem demonstrationis mathematicæ benè præceptæ ex hoc motiuo *quòd præceptor dixerit.*

168 Hoc supposito, nō debuit eximi ab hac regula assensus obscurus fidei diuinæ, nè de illo haberemus experientiam diuersam ab alijs obscuris assensibus: maximè, quia ab hac
 exem-

De Fide, Spe, &c. Cap. IX. 227.
exemptione nullum ferè com-
modum oriretur; nàm totum
meritum potest haberi creden-
do ipsam reuelationem diuinā,
quæ semper est obscura. Neq.
contrariū suadetur ex eo, quòd
Paulus enumeret inter creden-
da per fidem existentiam Dei,
quæ tamèn rationibus demon-
stratur: nomine enim Dei in
hoc articulo, vt sentit. D. Th.
2.2. q. 1. art. 8. ad primum, intel-
ligitur ens habens prouidentia,
& omnipotentiam, & quod so-
lum sit colendum, *quæ, inquit,*
naturali ratione inuestigare Phi-
losophi non potuerunt. Et porrò,
quamuis de his aliqui pauci ac-
quisiuerint euidentiā physi-
cam, hoc est æqualem illi, quā
habemus de crastino ortu solis,
vix tamèn vllus acquisiuit eui-

dentiam metaphysicam, hoc est talem, cui æqualis nulla per quãcumq. potētia possit esse falsa. Quã si quis acquisiuerit, non est absurdum in illo casu rarissimo concedere cum S. Thom. non posse exerceri actuale[m] fidem super existentia Dei.

169 Sola enim euidencia metaphysica constituit scientiã perfectissimam, & intellectum omninò imperturbabilem, addeòque pugnat cum fide. Cæterùm euidencia physica licet regularitèr cum fide non coniungatur, quia in rebus ita manifestis non solemus consulere diuinam auctoritatem; tamèn, quia ex natura sua non euellit omnem planè formidinem radicalem, non pugnat naturalitèr cum aliquo assensu obscuro
de

de eodem obiecto, per quem
assensum augeatur probabili-
tas illius veritatis; nam etiam
certitudo physica nil aliud tā-
dēm est, quàm aliqua probabi-
litas magna, quæ tamēn potest
semper magis, & magis au-
geri.

170 Hoc posito, nō est inu-
tile coniungi cum hac eviden-
tia physica actum fidei, quippe
qui tollit ab intellectu eam for-
midinē radicalē, quæ per eui-
dentiam physicam non fuerat
sublata, & reddit eum omninō
imperturbabilem. Nequē di-
cas existentiam diuinam in
quocunque casu esse obiectum
actus fidei, quia in quocunque
casu, etiam metaphysicē eui-
denti ^{de existentia Dei} debet esse obiectū actus
fidei Deus vt remunerator,
quod

quod cōcretū includit etiā diuinam existentiam. Non enim quoties ex aliquo motiuo assentimur alicui concreto, assentimur ex illo motiuo singulis partibus illius concreti. Alioquin qui credit ex testimonio Medici, *se esse agrotum*, crederet ex eodem testimonio, *se existere* tanquā partem huius cōcreti *agrotus*: & qui credit cōclusionē propter præmissas, crederet aliquādo præmissā propter ipsā præmissā, ut pote quæ aliquādo est pars ipsius conclusionis. Igitur credere aliquod totum ex aliquo motiuo, est tantū credere ex illo motiuo ultimam formalitatem constitutiuam illius totius, & cætera, quæ non aliundè sint nota.

171 Existimamus etiam
pro-

probabilius actū fidei pugnare cum actū opinionis, etiam non habentis formidinem actualem de eodem obiecto. Nam opinio sicuti ex se est actus fallibilis, ita amatur à natura tantum in supplementum actus certi, & reddentis intellectum imperturbabilem: ac proinde præexigit iudicium, quo intellectus videat: *Ego in hoc instanti non habeo certitudinem de hoc obiecto:* simul enim cum certitudine melius est esse incapacē actus, qui sit subiectus errori. Ergo negatio actus fidei pro illo instante reali præexigitur vt conditio ad actum opinionis. Et hæc est ratio vniuersalis; cur opinio coniungi nequeat vnà cum fide, aut cum scientia.